

GAZETA

Palatul Cultural

55

Arad

ANTIREVIZIONISTA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
ARAD, STR. NICU FILIPESCU 30.

Organ săptămânal de documentare
Redactor și proprietar: ISAIA TOLAN

ABONAMENTE: Pe un an 130 lei, pe 6 luni 70 lei.
Autorități, instituțiuni, întreprinderi 500 lei.
Autorități și instituțiuni sătești 200 lei.

ofiți Budapesta

poziția națională dela Bu-
pesta, botezată minciinos ex-
pție internațională, și-a în-
at săptămâna trecută bil-
ul. Nu bilanțul adevărat,
care cetitorii noștri îl vor
a afla din rubrica noastră
ziare, reviste, ci acela
al rezultatului momirii la
Budapesta a cetățenilor din sta-
succesoare. Ziarele buda-
ane anunță că dintre cei
este hotare veniți la această
poziție, majoritatea sunt din
le succesoare. Dar mai a-
ate aceste ziare ceva. Ca de
ei, Ungaria a fost și pe
stă chestie mișea. În timp
lanțul vizitelor ce-au fost
Budapesta cu acest prilej a-
rezultatul acesta, ministrul
externe Kánya se plângea
șta comisiei parlamentare
și discuta bugetul ministe-
și ca statele succesoare pun
leci cetățenilor lor cari vreau
înă la Budapesta. Bine că
făcut specificări, și că n'a
sat această plângere direct
năniei, ca mulțumită că sta-
român a pus în aplicare în-
rile date vizitatorilor dela
ai Budapestei cu o săptă-
na înainte de-a se deschide
ul de mostre de-acolo!
biar dacă faimosul domn
ya nu ne-ar provoca, și
dăcă presa maghiară dela
nu s'ar deda la instigațiile
ri se dedă în contra „lunii
Intreștilor”, chestia asta a par-
socialilor din România la exi-
Budapestei trebuie odată
alte la punct.
mai arătat nu odată că
er ne pretextul participării la o
poziție sau alta, Ungaria mo-
pe pe ungurii și ungarizații
ă noi la provocări ireden-
Faptul s'a dovedit și cu
zolușul expoziției de-acum. Vi-
orii din statele succesoare
ost momiți acolo ca să vadă
și poziție săcuiască iredentistă
Ea ce alte scaupe pe-a căror
lucăză era pe față chipul dă-
al regelui Matia, iar pe dos
ul Ștefan și Arpad), și o
ce o face cadou lui Ro-
mere Camera de industrie
Budapesta. Dar au mai
momiți acolo și cu un
iredentist mai practic: în
timpul expoziției s'au ținut
„adunările cameraderesti”,
adunări faimoase ale
lor regimente (dela Arad,
Cluj, etc., etc.), cari sunt
ai prilejuri ca să se dea
cipanților dela noi instruc-
și li se ia informații cari
zază spionajul!
acum, dacă nici toate a-
nu vor deschide în sfâr-
ochii miopilor dela noi, să
am și ceea ce a hotărit acum
zile guvernul unguresc în
șta valutei ungurești sau
me ce-o pot duce cu ei ce-
mii maghiari cari pleacă în
nătate. S'a hotărit că nu
duce în valută decât 30 de
gő (adecă nouă sute de lei),
in alte titluri de valoare

Provocările călugărilor minoriți

D. prof. univ. Onisifor Ghibu, datorită căruia avem astăzi la Șimleul-Silvaniei un liceu românesc în locul liceului maghiar al minoriților, ne înștiințează prin „Universul” din 16 crt., că Inalta Curte de Casație și-a spus la 13 crt. cuvântul în privința acestui liceu, și anume menținând localul liceului în mâinile statului român.

E cunoscută povestea acestui local de școală, pentru că s'a făcut multă vâlvă în jurul lui. A fost construit de ordinul călugăresc al minoriților în timpul războiului mondial, pe un teren căpătat, din bani dela stat și dintr'un împrumut pe care neplătindu-l ordinul călugăresc, l-a plătit apoi statul român, după ce la inițiativa d-lui profesor Onisifor Ghibu, pe-atunci secretar general al resortului instrucțiunii, Consiliul Dirigent îl luase ca să nființeze un liceu românesc, bazat pe faptul că era o școală înființată cu bani dela stat, pe un teren căpătat dela primărie.

Ordinul călugăresc, uzurpat de unguri, s'a consolatat multă vreme cu gândul că nu poate revendica niciun drept asupra școlii, până când apoi, începându-se epoca subvenționării funcționarilor unguri cari au refuzat jurământul și a altor abdicări românești față de maghiarii centrifugi, a prins și el curaj, și a cerut prin justiție să i se dea drept de-a deschide acolo un liceu unguresc.

Călugării ungurești au știut să-și găsească în unii români unelte prin cari statul să-și dea singur în cap. Se ajunsese pân'acolo că se obligase statul român - după ce tot el a plătit datoria contractată de ordinul călugăresc pentru acoperirea unei părți a cheltuielilor de construcție - să plătească ordinului călugăresc al minoriților, până la un termen care expira acum două luni, nu mai puțin ca șase milioane de lei. Și, precum arată prin articolul său din „Universul” d. profesor Onisifor Ghibu, partea cea mai gravă a chestiei încă nu era asta. Se le-

50 de pengő (adecă 1500 de lei).

Înțelegeți! Ungaria împiedecă cu totul plecarea cetățenilor săi în vilegiatură în străinătate, și totatunci momeste pe cetățenii statelor succesoare la exhibițiile sale iredentiste, iar mi-oapele state succesoare se grăbesc să le dea înlesniri peste înlesniri, pentru că apoi domnul Kánya, ministrul de externe al Ungariei, să vină să le njure. Nu e scandalos?

Și nu se va găsi odată cineva să pună treaba asta la punct?

galiza totodată situația acestui ordin călugăresc iredentist în România - după ce n'avea personalitate juridică - și era pus astfel în situația de a-și putea continua neturburat activitatea destructivă.

Sentața Curții de Casație confirmă față de recursul minoriților sentința prin care tribunalul din Zălau a întărit intabularea pe numele statului român a localului liceului. Și s'a ajuns la această definitivare a intabulării, spune d. prof. univ. Ghibu, numai datorită campaniei dusă de d. Ghibu prin „Universul”. Datorită acestei campanii, cei cari se făcuseră unelele ordinului minorit n'au mai îndrăznit să puie Casației piedeci, o-prind-o ca să judece procesele în curs.

Să mai reținem din articolul dlui prof. Onisifor Ghibu următoarele:

„Se găsesc în fața inaltei Curți nu mai puțin de opt procese de acestea, toate câștigate în instanțele de fond, de către stat, și cari din cauza unor amestecuri asupra cărora nu vreau să insist deocamdată, au fost neconținut amănate, unele chiar de șapte ori!”

Dupăcum s'a văzut mai sus din fraza pe care am subliniat-o, ordinul călugăresc al minoriților n'are în țara noastră ființă legală, și inseamna să-i fie legalizată prin hotărîrea prin care i se recunoștea dreptul asupra liceului din Șimleu. Tribunalul din Zălau inscrișese adecă liceul pe numele statului român și pentru motivul că ordinul călugăresc al minoriților n'are ființă legală.

E bine să se rețină acest lucru.

Și anume, pentru că avem de constatat o ciudățenie, despre care a mai fost vorba în aceste coloane.

Ordinul călugăresc al minoriților n'are deci în România personalitate juridică, n'are ființă legală, și totuși i se tolerează să uzurpe parohiile romano-catolice dintr'o sumedenie de orașe din Ardeal, iar în această calitate, de paroh (sic! un ordin călugăresc paroh!), să aibă și catehizarea elevilor romano-catolici din școlile statului, ba să dețină și confesoratul soldaților catolici!

La Arad și ntr'o mulțime de alte orașe din Ardeal, situația parohiilor romano-catolice e aceasta. Sunt uzurpate de ordinul mino-

riților, adecă n'au un paroh anume, pe care să-l poți face răspunzător, ci paroh e ordinul călugăresc, care ori decâteori l-ai trage la răspundere, se transformă din nou în ordin călugăresc și se declară responsabil numai superiorilor săi de peste hotare.

Echivocul acesta ne mai pomenit le permite iredențiștilor călugări minoriți să făptuiască orice în dauna intereselor statului român și intr'a credincioșilor, de cumva nu sunt - după cum în cele mai multe cazuri nu sunt - unguri autentici, unguri ciulitori la Budapesta. Ca să revenim la uzurparea parohiei dela Arad, călugării minoriți au făcut din biserică a acestei parohii o adevărată unealtă iredentistă. Parohia e alcătuită din trei sferturi de nemaghiari și un sfert unguri, totuși partea care nu se face latinește a slujbei bisericești se face numai ungurește, deși credincioșii germani reclamă mereu slujbă germană; parohia pe trei sferturi nemaghiară susține un liceu exclusiv unguresc, pus în slujba panmaghiarismului; la școlile de stat trimite elevilor catolici nemaghiari catiheiți cari nu știu sau nu vreau să știe decât ungurește; soldaților catolici, în mare parte nemaghiari, din garnizioană, le trimite confesor ungur. Și așa mai departe - ca să nu mai amintim dintre cele multe provocări decât una: parastatul iredentist ce se face pentru koșutiști la 6 Octomvrie, în ziua denumită prin ordonanța ministerială prin care a fost oficializată astă toamnă a fost anul în Ungaria: „ziua iredentei arădane”.

Așa lucruri se nîmplă la noi! Un ordin călugăresc care n'are în România ființă legală, e tolerat să se substituie parohiilor, ca să le facă ireponsabile, ca să le maghiarizeze dacă n'au putut fi maghiarizate până la 1918, ca să se dedeie în numele lor la provocările cele mai calificate, și ca să mai oapete pentru toate acestea leafă ntreită: ca paroh, ca profesor de religie, ca preot militar.

Nu va înțelege ministrul cultelor nici după ședința dela 13 Mai a Inaltei Curți de Casație că trebuie să pună odată capăt uzurpării acestora a parohiilor catolice din orașele ardeleni?

Răvașe

O sărbătoare a Beiușului

Orașelul Beiuș a avut săptămâna trecută o zi de mare sărbătoare: i-a fost dat după stăruințe de peste un deceniu ale deputatului și fostului său primar Nerva Tr. Cosma, să poată să înceapă construirea unei cazărmi moderne ce va adăposti în curând garnizoana făgăduită acestei străvechi cetăți bihorene de cultură românească: două batalioane de vânători de munte și un divizion de artilerie de munte.

Inceperea lucrărilor de construcție a fost sărbătorită de populația orașului și a împrejurimilor așa cum se sărbătoresc adevăratele evenimente. Au asistat reprezentanți din 62 de comune, s'a oficiat pentru sfîntirea locului o slujbă religioasă, și au ținut cuvântări dnii Petru E. Popp, președintele secției Ligii Antirevizioniste, căpitanul Ioan Zane, conducătorul lucrărilor de construcție, și deputat Nerva Tr. Cosma. În semn de mulțumită, s'au trimis telegrame M. S. Regelui, primului ministru și dlui ministru Al. Lepădatu.

Inregistrând praznicul acesta al Beiușului, gândul ne duce fără să vrem la linia ferată Lunca-Vărfuri, Brad-Deva, a cărei realizare tot întârzie și după 16 ani dela desrobire. Garnizoana destinată Beiușului face parte dintr'un vast program al beiușenilor de apărare a graniței apusene, din care un punct principal era legarea Orazii cu Deva printr'o linie strategică de cale ferată, destinată în același timp să fie și o binefacere economică pentru țara Moților. Să nădăduim oare că garnizoana beiușană care a devenit acum un început de realitate, e și un prolog la mai buna legare strategică a Bihorului și a județului cu Arad Munții Apuseni și cu restul țării?

Și altă sărbătoare a Orazii și-a ideti românești

Reuniunile românești de comercianți, meseriași și muncitori din Ardeal și-au ținut Dumineca trecută (în chip simbolic: la Casa Națională românească din atât de nstrăinată Orade) întâiul lor congres de când s'au unit cu toatele în cadrele Centralei dela Cluj a reuniunilor naționale românești de negustori, de muncitori și de meseriași.

E de prisos să accentuăm ce mare eveniment a fost acest congres. Ce mare eveniment e această organizare națională a muncitorimii noastre, ce mare eveniment e această organizare națională a comercianților, a meseriașilor noștri, într'o vreme când șovinismul străinilor pornește la cel mai turbat atac în contra începutului de trezire românească, de organizare a apărării românești în orașele înstrăinate.

Să nădăduim că scepticii, că neincrezătorii, că trădătorii solidarității românești vor trage învățămintele convenite din exemplul acesta dela Orade, și că nu va fi departe ziua când cea d-a doua desrobire spre care merge mișcarea aceasta, va fi fapt implinit.

Numerus antivalachicus

— Iarăși ațâtările partidului maghiar în contra legii pentru protecția muncii românești —

acum am arătat în numerele următoare ale „Gazetei Antirevizioniste”, partidul maghiar a dat un organizatilor sale și președinții săi să instigheze pe românii să ceară întreprinderilor minoritare să nu respecte legea, și să se facă o statistică a șomerilor maghiari și să se dea afară din slujba de stat pentru că n-au învățat să muncească, pentru întreprinderile minoritare, în timp ce românii în schimb sunt angajați în muncă personalul minoritar cu salarii cuprinși în statistica a partidului maghiar.

precum s'a văzut din publicațiile noastre, s'a instigat și prin chip la adunarea comitetului organizației din Cluj și-a din Timișoara a partidului maghiar, iar în presa prin ziarul „Aradl Közönyt” și „Független Újság” de la Cluj acum și publică în n-rul 7-lea un articol ațâtător al dr. Eugen Péterffy, pe care noi îl cunoștem din revistele din rândul trecut a adunării comitetului organizației maghiare. Péterffy acesta e cel care a cerut în amintita ședință a partidului maghiar (pus de sigur la zi) să se facă o statistică a șomerilor unguri și să se prezinte în loc de românii oameni angajați în această statistică.

Minciuni și instigații

Articolul acestui Péterffy e un instigație și minciună. „Pretestează”, și încă „solemn”, în contra afirmației că s'ar da minoritarilor faptul că tinerii românești nu găsește angajament. Se datorește aceasta — că omul partidului maghiar numai cumului românesc și cum odată cu protestarea în contra excluderii românilor din întreprinderile minoritare și în contra covârșirii lor de către maghiari în celelalte slujbe, nu s'ar protestat și în contra cumului maghiar. Debitează apoi minciuna că românii de la porțile tuturor oficiilor publice sunt închise în fața minoritarilor unguri cu diplomă.

N'am pierdut noi nimic prin numerus valachicus. Porțile oficiilor publice, ale angajărilor publice, nu acum se închid în fața noastră. N'am pierdut nimic prin numerus valachicus nici în carierele libere, în carierele comerciale și industriale, pentru că acolo s'a înfăptuit deja sistematic ideea numerusului valachicus, și de geaba a 'nșeles numărul ungur din Ardeal după schimbarea istorică glasul vremii, în mână în locul concedatului ungar, căci nici aceasta nu-i mai dată acum o pâine, așa cum azi nu mai este deosebit între cel cu diplome de școală superioară și între cel cu practică industrială sau comercială, deoarece toți bat drumul Calvarului.

După asemenea blestemată minciună, debitată atunci când statisticile personalului din întreprinderi și ale diferitelor profesii, publicate de ziarele românești de câteva luni de zile încoace, arată că românul e 'n țara sa în jalnică, în sufocantă inferioritate pe toată linia, d. Péterffy acesta vorbește despre carierele libere, cari nu le mai pot asigura minoritarilor viitorul, fiindcă „sunt împovărate cu impozite până la gâtuire”. „Nici aici — spune instigatorul minciunos — nu avem ce teme; și alcea numerus valachicus e demult realizat; suntem cu mult sub procentul ce ni s'ar cuveni după proporția etnică”.

Atentat la proprietatea privată

În continuare domnul acesta de la Cluj găsește că legea pentru protecția muncii românești, care „obligă întreprinderile să nu mai angajeze minoritari” (ca și cum legea așa ceva ar prevedea) este atentat în contra proprietății private! Parcă întreprinderile aceste ar fi în lung, ar spolia cu prețurile lor o populație din lung și ar avea avantajele ce le au de la un stat din lung și nu de la statul român, față de care au dect obligații cel puțin în măsura milioanele și sutelor de milioane ce le fac prin bunăvoința acestui stat!

Să se dea numai unguirilor fiecare firimitură de pâine

Partea finală a articolului acestui Péterffy e următoarea: „Săvârșește un păcat în contra propriei sale rase acel proprietar de întreprindere, care va vrea și dânsul să sporească pentru avantaje mărunte (sărache! — n. tr.), sau pentru favorizări închipuite (de sigur zecile și sutele de milioane ce le 'nseamnă anual aceste favorizări pentru întreprinderile minoritare nu-s decât lucruri închipuite! — n. tr.) ceata tristă a șomerilor unguri. Consider, de aceea, necondiționat necesar ca atât în sânul organizației locale a partidului (maghiar, — n. tr.) cât și în centrul lui, să se înființeze o comisie, care în primul rând să alcătuiască statistica industriilor, comerțanților, intelectualilor și diplomaților unguri șomeri, și să facă o statistică despre toate formațiunile, întreprinderile și locurile maghiare unde s'ar putea plasa mulțimea fără lucru, și în scopul trezirii adevăratei conștiințe maghiare și al organizării adevăratei solidarități ungurești să găsească această comisie și modalitatea, ca să cerceteze toate întreprinderile și formațiunile maghiare, și să le facă să 'nțeleagă că cel puțin pe viitor să dea fiecare firimitură și fiecare pâine fiilor noștri cari trăiesc în comunitate de sentimente cu noi, și pe aceștia să-i sprînjiească, pentru că numai așa putem organiza unitatea maghiară, iar

în caz contrar ni se pierde nu încet ci repede orice valoare ungurească”.

Să se dea afară și puținii români ce sunt în întreprinderile minoritare

Indemnurile acestea, abia puțințel mascate, sunt o instigație directă ca în loc să aplice legea muncii naționale, întreprinderile minoritare să dea afară și pe puținii angajați români ce-i au, fiindcă n'o să ne închipuim că întreprinderile vor crea de dragul șomerilor partidului maghiar, de dragul celor concedați din slujba statului pentru că n'au voiu să 'nvețe 'n 16 ani de zile românește (precum se știe, „Aradl Közönyt” i-a trecut și pe aceștia pe lista celor recomandați întreprinderilor și celorlalți patroni minoritari), posturi în plus, posturi prisositoare, posturi de jertfă.

Să remarcăm că stilul părții finale a acestui articol (apărut după ce-a văzut lumina tiparului articolul ce l-am reproduc săptămâna trecută din „Aradl Közönyt”) este la fel cu al ațâtărilor lui „Aradl Közönyt”. Cu alte cuvinte: se dovedește că avem de-a face cu un lucru comandat de partidul maghiar. Cu o instigație, cu o recidivă a acestui partid. Partidul maghiar nu se mulțumește cu faptul că șeful său, Gheorghe Bethlen, a îndemnat direct prin interviewul său de acum două luni întreprinderile să nu respecte legea muncii naționale, și că s'a dovedit că instigația bethlenească a avut efect, ci-l mai trebuie acum și darea afară din întreprinderile minoritare a puținilor români ce au reușit în decursul anilor să-i facă loc în ele.

Nu se va găsi oare odată ac de cojocul acestor dușmani ai neamului și ai țării?

Știri

Frontul românesc al „numerusului valachicus” și-a ținut Duminica trecută adunarea de constituire la București. D. dr. Alex. Valda-Volvod, care a fost vârbă torit cu-acest prilej de câteva zeci de mil de participanți ai adunării, a dat un manifest către românii și românce, ca să se înregistreze în mișcarea sa națională.

Ca o demonstrație în contra acestui eveniment politic, d. Ion Mihalache, președintele partidului național-tărănesc, și d. Mihail Popovici, succesorul d-lui Valda la prezidenția organizațiilor ardelenene, au venit în județul Aradului ca să rostească cuvântări de solidarizare cu minoritarii pașnici și să readucă în partid pe d. Sever Bocu dimpreună cu organizațiile sale bănățene.

Congresul anunțat de multă vreme al avocaților naționaliști, convocat pe ziua de ieri, 19 Mai, la București, a fost amânat din nou, pentru luna viitoare.

D. Titulescu va ținea o conferință la Paris.

Ziarul „Le Temps” din 13 Mai anunță următoarele: „Seria conferințelor ziarului „Le Temps” inaugurată prin

în urma succesului considerabil avut de prima conferință și din cauza imposibilității în care s'au găsit mulți dintre cititorii noștri

conferința lui Sir John Simon, despre care cititorii noștri își amintesc, va fi continuată la 12 Iunie, la ora 21, în sala Gaveau, printr'o conferință a d-lui Nicolae Titulescu, ministrul afacerilor străine al României și președintele în exercițiu al Micii Ințelegeri și al Ințelegerii Balcanice.

de a-și procura locuri, rugăm persoanele doritoare de a asista la conferința d-lui Titulescu, să se înscriseră de pe acum la birourile ziarului nostru indicând numele și adresa, numărul și natura locurilor de care au nevoie. Se va da prioritate abonaților noștri”.

Victimele din România ale științei medicale maghiare

— Și ale boicotului în contra științei medicale românești —

Săptămâna trecută a murit la un sanator faimos din Budapesta, al lui Verebely, un inginer timișorean, fratele șefului călugărilor minorități dela Arad Wild. Un doctor minoritar din Timișoara îi făcuse o injecție și acul s'a rupt în corpul pacientului. Bolnavul a dat fugă dela Timișoara la Budapesta, ca să-l salveze savanșii de-acolo. Și a murit în mâinile savanșilor evrei ai Budapestei.

Acum e mare polemică prin presa maghiară: Ba că moartea i s'a tras dela medicul minoritar din Timișoara, ba că de vină e savantul Verebely dela Budapesta.

Chestia asta nu trebuie lăsată neșemnalată. E a doua oară în decurs de două luni, că oameni dela noi cari se duc să-i salveze știința medicală budapestană, vin de-acolo 'napoi cu vagonul mortuar. În luna trecută murise acolo românul Pocol dela Baia-Mare. Acum inginerul Wild dela Timișoara.

Se răzbună cumplit prin pățaniile acestea o boicotare a științei medicale românești pe care nu de azi de ieri ni-a fost dat s'o observăm. O boicotare care s'a reoglindit cândva în acele scandaloase crochiri din ziarul clujean „Ellenzék”, cari înfățișau pe pacienții clinicii Universității românești a Clujului intrând în

clinică sănătoși și ieșind de-acolo pe targă, cu picioarele 'nainte, adecă omorâți. Hulirea aceasta a științei medicale românești a mers paralel cu o propagandă din ce în ce mai laudăroasă făcută științei medicale budapestane. Și rezultatul se vede: știința medicală românească a ajuns vestită în toată lumea, în timp ce a Budapestei da unul după altul gata pe cel ce merg dela noi în Ungaria s'o cheme 'n ajutor. Așa s'a 'ntors de-acolo cu sufletul la gură, ca să moară a doua zi după ce a ajuns acasă, Miclea dela Arad. Așa s'a 'ntors, cu vagonul mortuar, Pocol dela Baia-Mare. Așa s'a 'ntors acum inginerul Wild dela Timișoara. Trei într'o jumătate de an, doi într'o lună.

Vorba evangheliei: Cine are urechi de auzit, să auză!

Bătrân dar trăznit

Consiliul de război din Cluj, precum aflăm din n-rul dela 16 crt. al lui „Brassoi Lapok”, a judecat zilele trecute pe un fost șef de gară pensionat, locuitor în Orade, pentru că a trimis în România dela Budapesta (unde se dusese — și asta! — să se trateze la un sanator) o ilustrată iredeentistă, chenăruită cu roșu — alb — verde. Acuzatul, Beöthy Kálmán, s'a scuza că a găsit ilustrata la un hotel și pe bună cele nici n'a văzut cum este. Consiliul de război l-a achitat, ținând seama că-i de 70 de ani.

In sfârșit!

milioane amendă pentru nerespectarea legii privitoare la protecția muncii naționale, —

o amendă de zece milioane lei pentru abateri grave dela legea pentru utilizarea personalului românesc în întreprinderi.

Fabrica de zahăr Ișcani, o amendă de cinci sute mii lei.

Țesătoria București, o amendă de 30.000 lei (treizeci mii).

Fabrica de pălării „Union” Timișoara, o amendă de 20.000 lei.

Postăvăria Română, Cernăuți, o amendă de 30.000 lei.

Industria Română de țesătorie și imprimate Medias, o amendă de 30.000 lei.

„Teba” țesătorie de bumbac, o amendă de 10.000 lei.

Uzinele de modelat și emailat Medias, o amendă de lei 100.000.

Tripos & Co., o amendă de 30.000 lei.

Rudolf Schmidt, o amendă de 30.000 lei.

de petrol „Astra Română”

Procesul firmei „Naschitz”, sora lui „Lomaș”

— Când jupânii budapestani dăunează statul iugoslav —

Jupânii budapestani cari în timp ce Ungaria hortistă aduce legi pentru împădurirea pădurilor ungurești distrug pădurile României sub firma „Lomaș” iar pe-ale Iugoslaviei sub firma elvețiană „Naschitz”, au la tribunalul iugoslav din Osiek un proces asemănător cu-acel ce-are fi trebuit să-l aibă dar nu l-au mai avut în România: **pentru că au frustrat fiscalul, au pus în chip ilegal mâna pe păduri și pe alte terenuri ce trebuiau expropriate, și au mituit pe doi foști miniștri, pe mai mulți foști deputați și pe o seamă de funcționari.**

Am relatat amănunțit în n-urul nostru trecut despre aceste nelegiuiri din Iugoslavia ale jupânilor budapestani, în legătură cu începutul de Joi a fost săptămâna al procesului lor dela Osiek, făcând cuvenitele comparații cu tratamentul ce l-au avut și-l au la noi după cele ce au făcut în contra statului român și a moralei românești. Azi vom da alte câteva amănunte în legătură cu procesul dela Osiek.

Relația „Radorului”

Agenția telegrafică „Rador” a comunicat la 10 Mai următoarele despre procesul acesta (fără să mai revină de atunci cu alte amănunte):

„Belgrad 10 (Rador). — La Osiek a început ieri judecarea unui mare proces pentru pedepsirea încercării de mituire a funcționarilor statului, precum și pentru reprimarea unor fraude fiscale.

In proces figurează ca inculpați 107 funcționari ai marelui societăți forestiere „Nashticka”, printre cari (?) sunt și trei deputați, fostul ministru al pădurilor, Nicolae Nikici și fostul proprietar al domeniului dela Ianka-Pusta, unde a fost instalată tabăra emigranților croați.

Cei dați în judecată sunt

acuzați că au realizat câștiguri ilicite prin mituirea funcționarilor cu ocazia vânzării mai multor licențe pentru furnituri făcute statului.”

Precum se vede, relația aceasta este destul de incurcată. Despre eludarea legii de expropriere nu e vorba în ea. Fostul proprietar al pădurilor Ianka nu l se spune pe nume. Toți cei 107 acuzați, inclusiv fostul ministru Nikici, foștii deputați, și funcționarii publici implicați sunt arătați ca „funcționari ai marelui societăți forestiere”.

Cetitorii noștri, cunoscând faptele din ceea ce am mai relatat și din ceea ce relatăm în numărul nostru de față despre acest mare proces, vor putea reținea din relația de mai sus tot ce trebuie.

Ce destăinuie presa budapestană

Ziarul „Pesti Hirlap” arată în numărul dela 11 Mai, într-o telegramă din Osiek, datată din 10 Mai, următoarele:

„Acuzația e în esență următoarea:

Sub numele „Podravina” s'a înființat pentru exploatarea pădurilor ce aparțin la fidei-comisul contelui Ioan Majlath o societate, care a săvârșit grave neleguiri, a sustras dela reforma agrară pădurile a mituit o întreagă serie de funcționari publici. (De notat: Reiese din aceste amănunte că e vorba de pădurile unui absentelist ungur, și că s'a înființat pentru a le scăpa de expropriere o societate de exploatare „naționalizată” — așa cum s'au scăpat de expropriere prin transformarea proprietății în societate fictivă, „naționalizată”, și unele latifundii dela noi. N. tr.)

„Dupăcum arată ordonanța definitivă, moșierul Svetozar Grgin, Stepan Milnarici și baronul Artur Guttmann au dăunat prin fctivele lor contracte de

vânzare-cumpărare și pe unele bănci din Belgrad. In contra lui Filip Schlesinger e o acuzație specială, că a prezentat la încheierea contractelor prin cari s'a dăunat statului acte false. Jivco Jivcovici, președintele comisiei de evaluare a averilor din ținutul Serem, e învinuit că a primit dela Soc. „Podravina” mită și în schimbul acestuia a trecut cu vederea că într'un contract de vânzare-cumpărare figura un preț de 52 milioane dinari, pe câtă vreme prețul adevărat de cumpărare era de 86 milioane dinari; l s'a făgăduit lui Jivcovici pentru aceasta un milion de dinari, dar nu l s'au dat decât 60 de mii. Alex. Sohr (adecă Șor), Adolf Schlesinger, Alfred Czuczka și baronul Victor Guttmann sunt învinuiți că cu toții delaolaltă l-au convins pe Jivco Jivcovici să primească mită și să comită neglijența gravă prin care s'a dăunat statului. Ultimii patru acuzați sunt deasemenea învinuiți că au mituit pe fostul ministru al pădurilor și-al minelor Nicolae Nikici. S'au prezentat la ministru și l-au făcut să scoată pădurile administrate de „Podravina” de sub urmările reformei agrare, și totodată să influențeze comisia respectivă a Scupcinei ca să hotărască în acest sens. Ordonanța definitivă arată că ministrul s'a angajat la aceasta, și că l s'au dat 160 de mii de dinari, dar după unele semne mita a fost mai mare decât atât.

„Unul dintre acuzați e deputatul dr. Ievrenovici, care s'a ales și-acuma deputat pe lista primului ministru leftic. Chestiunea sa, probabil, va fi despărțită de a celorlalți 106 acuzați, pentru că îl apără actualmente imunitatea parlamentară.

„Contele Ioan Majlath, despre a cărui moșie e vorba în acest proces, a murit acum șapte luni în Irlanda. Dânsul încă avea plângeri în contra „Podravinei”, pentru că, după dânsul, la exploatarea pădurilor s'ar fi depășit contractul. Procesul urmașilor contelui Majlath și al acuzaților, care e în curs pentru satisfacerea succesorilor, va fi o nouă întorsătură a acestei afaceri de proporții uriașe.”

(Va urma)

Știri din străinătate

Londra vin iarăși zvonuri minieră ministerială. E vorba de Rusia și de catolice primul Macdonald să-și cedeze lui Baldwin. Ministrul de Simon, în contra cărura dăneri din pricină că n'a destulă energie în ultimele chestiuni europene, va fi cu altcineva. După unele arhivă ar fi exclus să ia conducerea guvernului d. Eden, păstrându-și locul. E vorba să intre în guvern și Lloyd George.

S'a zvonit în ultimele două săptămâni în legătură cu amânarea înființării privitoare la conferința de la Cernăuți. E vorba să intre în guvern și Lloyd George.

In comuna Leta Mare (Leta, centrul plasel de același nume), la 1900 sunt 1649 Români, iar la conținutul 1981 gr. catolici (toți din România), și 36 ort. Total: 2017 suflete. In 1910, sunt 1649 Români, și 36 ort. Total: 2017 suflete. In 1920, sunt 1649 Români, și 36 ort. Total: 2017 suflete. In 1930, sunt 1649 Români, și 36 ort. Total: 2017 suflete.

se va începe pe frontul abesinien războiul. Anglia și-a chemat de urgență ambasadorul dela Londra, ca să dea lămuriri. Presa engleză se teme că Italia nu va primi o mijlocire a Ligii Națiunilor și că se va retrage din Ligă. Italia a făcut demersuri la președintele Elveției, protestând că se vând Abisinierei avioane elvețiene. Proteste asemănătoare se vor face Belgiei, Spaniei, Germaniei și Suediei.

S'a semnat între Rusia și Cehoslovacia o convenție pentru înființarea unei linii aeriene Moscova — Praga, cu o escală la Cernăuți.

O nouă invenție a lui Marconi

„Daily Mail” anunță din Roma, că Marconi a inventat un aparat cu ajutorul cărui pot fi oprite din funcțiune motoarele electrice. Experiențele s'au făcut pe șoseaua Roma-Ostia, și au avut un deosebit succes. In modul acesta se explică numeroasele pane de automobil ce s'au înregistrat în ultimul timp pe această șosea.

gr. catolici”, fiindcă aici, între acești creștini cu frica lui Dumnezeu, confesiunea religioasă a ajuns să țină loc de naționalitate. La întrebarea: „Ce ești tu?”, vei primi nu odată caudatul răspuns: „Eu sunt greco-catolic”. Și aici gr. catolicii sunt destul de numeroși și de bine organizați. Ei au două biserici mari, încăpătoare, cu câte două case parohiale și alte două școli primare: în biserica românească cea mare încăpătoare peste 2000 de credincioși. Dar nu aceasta e importanța comunei, precum nu e nici fabrica de tutun sau curtea boerului Marjale de pe vremuri, ci, pentru noi, este important mormântul neuitatului Justin Popșu. Ca profesor de religie și de limba română mai întâi la liceul călugărilor premonstratensi din Oradea, apoi ca redactor al celei dintâi reviste bisericești în aceste părți „Amvonul”, și autor al unor strălucite „Cuvântări bisericești”, precum și ca preot în

această comună, el a dat un avânt național și religios sufletelor românești din regiunile amenințate, cum nu s'a mai pomenit până la el. Adevărat că broșura lui de „Poezie și proză” și mai ales publicațiile elevilor săi dela Oradea Mare, constituie într-o societate de lectură sub conducerea lui, anume „Diorile” (Zorile) Bihorului” și „Versuții (poezii) române”, au fost luate în zeflemea de „Junimiiștii” dela Iași. Nu e mai puțin adevărat, însă, că bune-rele, cum erau aceste scrieri și cuvântări, ele erau manifestățiunile spontane ale sufletului românesc, care se mișca și cerea drept la viață. Chiar și strălucii erau uneori vrăjii de farmecul acestui mare cuvântător român. Astfel el a rostit cuvântarea comemorativă, dorită de Unguri, în amintirea „Înțeleptului patrie”, Francisc Deák (c. f. I. Georgescu, Op. cit., p. 11). Am citat acest pasagi pentru a arăta trecutul românesc al Le-

tel Mari, care a jucat un rol important în viața Românilor din ținutul Sechelhidului și a Bihorului românesc. In trecut, la Leta Mare, Români uniți aveau și un protopopiat, afară de 2 biserică și doi-trei preoți.

TOT ROMÂNUL DE BINE CITEȘTE ZIARUL

In fiecare Sâmbătă apare

Radio Universul

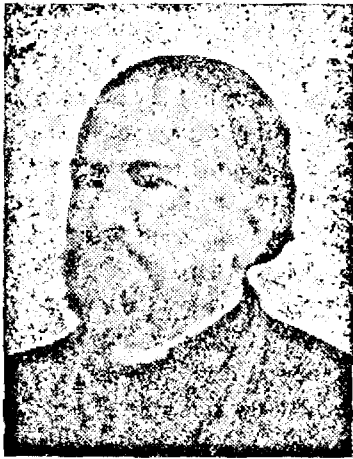
Revistă pentru popularizarea științei radiofoniei

Descrieri de aparate noi în fiecare număr, însoțite de fotografii și schițe explicative

Prețul 5 lei ex.

P. S. Sa Episcopul Nicolae Ivan al Clujului a împlinit 80 de ani

Ne vine din Cluj știrea că P. S. Sa Episcopul ortodox al Clujului, Vadului și Feleacului Nicolae Ivan a împlinit acum trei zile vârsta de 80 de ani, și a fost sărbătorit cu acest prilej de reprezentanții

P. S. Sa Nicolae Ivan
președinte de onoare al Comitetului regional pentru Transilvania al Ligii Antirevizioniste
clerului Său printr'un Te-Deum, urmat de cuvântări omagiale cărora P.

S. Sa li-a răspuns adânc emoționat, arătând că are mângâierea că și-a servit cu conștiințozitate și din toate puterile biserica și neamul, și cât va trăi și-L vor lăsa puterile le va sluji cu-aceeași dragoste și râvnă.

Populația românească a Clujului îi pregătește înaltului arhieru o mare sărbătorire, cu prilejul adunării generale din 26 Mai a Frăției ortodoxe.

„Gazeta Antirevizionistă”, care va avea onoarea să publice în numărul său viitor un articol inedit, scris pentru cetitorii noștri, al marelui arhieru dela Cluj, se asociază cu toată căldura la urările de fericită viață lungă ce i le face P. S. Sale Vlădicii Nicolae toată suflarea românească.

Iarăși dela Spectator cetire

Faimosul Nicolae Kreuter dela Cluj, care-și iscălește îndrăznețiile antiromânești cu pseudonimul Spectator, a mai publicat iarăși o blestămăție în presa budapestană, în „Magyarság” dela 16 Mai.

Articolul lui Spectator se începe astfel:

„Vieața minoritară din România, așa se vede, a ajuns într-o criză decisivă. Parcă ar depăși fatala linie de demarcație, unde se sfârșesc blestemățile principiale și se încep degenerările senzoriale ale vesnicului instinct de viață. Nu mai este vorba numai ca să se salveze elementul majoritar din criza economică printr'o pustiire a posibilităților de câștig de pâine ale minoritarilor, sau ca să se rezerve sub masca proporționalei etnice și de rasă o excludivitate parveniri în spiritul statului național, ci e vorba totodată ca să se dizolve cât mai repede și pe cât posibil total minoritățile, prin prigonirea a limbii, prin prigonire spirituală și economică, ca să poată juca bucuria răsunării și a superiorității”.

Statul acesta confuz nu poate masca îndrăznețiile neimpăcatului românofob dela Cluj. Îl nregistram ca să se ia în sfârșit seama la ceea ce debitează re-negatul acesta în presa budapestană.

Săptămâna

In țară lumea e mereu în așteptarea rezultatelor ce le are d. dr. Al. Vaida-Voivod Oct. Goga, cu Liga Apărării Naționale Creștine organizările profesionale cari luptă pentru-acele, ca d-sa, pentru încheierea unui front naționalist o Rămâne să vedem dacă tratativele acestea vor da rezultat. Până atunci trebuie să ne arătăm miran congresul advocaților naționaliști a fost amânou. Și de alte parte că deși mișcarea d-lui avea și până-acuma destule ghiulele, „frontul românesc” continuă să și le sporească. Ziarele cari fac op mișcării naționaliste, au descoperit acum că ne unuia dintre șefii din capitală al mișcării, d-na I. e evreică, și i s'a rezervat un rol în organizarea „tului românesc” din capitală. Înțel egem prea intriga ce se încearcă, dar de altă parte nu înțel compromisurile.

D. mareșal Averescu sosește mâine în capitală. D. Ion Mihalache și cu d. Mihai Popovici făcut noi declarații de dragoste — și tocmai pe nița arădând — celor „patru milioane de minorari” cu cari se laudă că îi avem în țară.

Mișcarea naționalistă a înregistrat un succes: congresul dela Oradea, întâiu, al comercianților muncitorilor din Ardeal.

Săptămâna externă s'a început cu un doliu. A murit mareșalul Pilsudsky, creatorul și torul noii Polonii. Se crede că dispariția sa va înso schimbare în politica externă a Poloniei.

Conferința dela București a Înțelegerii Balcanice a fost un avertisment sever la adresa celor cari visează încă revizuirea. Dovadă că demonstrația revizionistă a statelor balcanice (paralelă cu a Franței și a Rusiei, cu a statelor latine din America de a avut la d. Mussolini efectul cuvenit (în vederea ferinței dundrene ce s'apropie), Ungaria și-a acceptat orientarea germanofilă, făcând a doua zi după a darea conferinței dela București o primire demonstrativă mareșalului Mackensen. Pentruca s'o avertizeze că glumă, miniștrii de externe ai Greciei și Turciei plecat dela București la Geneva pela Budapesta, ministrul de externe turcesc s'a chiar oprit în capitală maghiară ca să vorbească generalului Gömbös și ministrului de externe Kánya.

Ca o urmare a conferinței Înțelegerii Balcanice a fost la București o mare demonstrație de solidaritate latină, a României și a statelor din America de sud, cari și-au trimis în România un număr mare de reprezentanți, diplomați și ziaristi. Ca să se sezeze portanța acestui lucru, trebuie știut că statele Americane de sud au un mare rol la Liga Națiunilor.

Ministrul de externe al Franței și-a continuat la Varșovia drumul diplomatic la Moscova, pentru lărgirea tratatului militar franco-rusesc și pentru discutarea problemei orientale. S'a întors de-acolo odată cu știrea de semnarea tratatului militar dintre Cehoslovacia și România.

Abisinia și-a terminat mobilizarea. La Roma rostit noi amenințări, de-o parte la adresa Abisinie de alta la adresa statelor europene cari vor să amestece în conflictul italo-abisinian. Urmarea a că demersul anglo-francez pentru înduplecarea Italiei ca să înceapă negocieri de împăcare cu Abisinia s'a mai produs. De însemnat: S'au prezentat în Abisinia un număr mare de germani, ca să ceară să primiți în armata abisiniană, dar Abisinia i-a refuzat. De altă parte d. Mussolini a făcut în parlament larația că Italia e gata pentru orice surpriză nu numai în Africa ci și la granița sa nordică din Europa. Orice ca chestia abisiniană e într'un sta diu mai mult ca oricând.

Astăzi se deschide sesiunea de primăvară a Națiunilor. Vom vedea dacă va interveni sau nu chestia abisiniană. A doua chestie de mare importanță ce-o va discuta e asasinatul dela Marsilia, având judece dacă raportul unguresc despre sancțiunile ce au luat Ungaria față de vinovații săi e mulțumitor sau nu.

Sic transit...

O telegramă din Budapesta anunță că creditorii Societății ungarilor care se deșteaptă au cerut justiției să declare pe ebrediiști în stare de faliment. Telegrama adaugă că e foarte probabil că conducătorii societății ebrediiștii vor depune jurământ că n'au nicio avere, așa că declararea falimentului e sigură.

Știrea aceasta trebuie puțin explicată, deoarece vor fi unii, alții cari să creadă că faimoasa „EME” (societatea ebrediiștilor, adică a ungarilor care se deșteaptă) e tot faimoasa „EME” a lui Gömbös, a lui Eckhardt.

Falimentul la care a ajuns e datorit tocmai faptului că „EME” nu mai este ce-a fost. Devenise o simplă bisericuță rosistă, despre care nu se mai vorbea de câțiva ani încoace decât odată, de două ori pe an, când ținea vreo adunare așa zisă generală. Iar acum s'a dat din pricina datorităților peste cap.

„EME”, societatea ebrediiștilor, fusese într'o vreme o organizație de pomind, o organizație puternică, al cărei nume umplea de groază pe toți cari nu erau în Ungaria hortistă de-al teroarei albe. Când jugăntorii și ucigașii dela hotelul Britania, din pădurea Orgoveiny și din celelalte locuri de pomind ale Ungariei văzuseră că vremea trece peste formațiunile lor militare neregulate, că trebuie să între în așa-zisă legalitate, s'au constituit, în societatea așa zisă „EME” („Ébredő magyarok egyesülete”, „societatea ungarilor cari se deșteaptă”)

și au terorizat ani în șir lumea din țara lui Horthy sub această firmă nouă, comandați de Gömbös, de Eckhardt și de alți asemenea oameni noi al regimului nou. Pe urmă Gömbös și Eckhardt au prins poftă să devină oameni de stat, oameni cari să se poată 'njăfișa străindății ca reprezentanți ai Ungariei, ceea ce ca ebrediiști, ca șefi peste jugăntorii și ucigași și mai ales ca antisemiști declarați, nu se putea. Într'o bună zi deci, cam pe vremea când i s'a impus Ungariei să-și revizuiască numerusul clausus, Gömbös și Eckhardt au trecut prin prima metamorfoză: au trădat societatea „EME” și au devenit oameni politici. Mai apoi Gömbös a devenit peste noapte din căpitan general și ministru de război, ca apoi să-l vedem președinte de consiliu, semi-mareșal, protector al cartelurilor evreiești și dărmător al partidului guvernamental al lui Bethlen, pe care i-a înlocuit de curând cu un partid al său, cu un parlament al său captușit cu evrei așiști ca „reformiști”, ca „reformatori” ai Ungariei, iar Eckhardt a devenit tot peste noapte, ajutat și el de Horthy cu care e rudă, președinte de partid, președintele unui partid de diversione botezat „fărăniștii”, și apoi prim-reprezentant al Ungariei, în locul decedatului Apponyi, la Liga Națiunilor, și candidat la succesiunea lui Gömbös.

Trădați în chipul acesta, ebrediiști au ajuns de toată jalea. Rândurile îi s'au rărit mereu, furate de parti-

dele lui Gömbös și Eckhardt și de societatea lor comună „T E Sz” („Liga asociațiilor sociale”). Activitatea li-a fost boicotată, ca nu cumva să întunece pe trădători sau să amintească lumii trădarea. Toată activitatea a început dela o vreme să li se mărginească la o adunare, două, pe an, ținută între patru pereți, relatăată tot mai puțin de ziare. Noul președinte al societății, Csilléry, tuna din ce în ce mai cătrănit, pe măsură ce-l amăra tot mai mult această decădere și boicotare, în contra celor cari au trădat ideologia rasistă a ebredismului, dar tunetele sale abia găseau ecou în două, trei rânduri de gazetă.

Și-acum vine sfârșitul. La mai puțin ca o lună dupăce Gömbös și-a deschis noul parlament în care numai ce mai mișună evreii, „EME” se dă peste cap, chemată de creditorii în fața tribunalului falimentar.

E o pagină de isorie ungurească aceasta.

Și e numai un prolog la alte multe metamorfoze ce vor mai veni în țara lui Horthy, a lui Gömbös și-a lui Eckhardt.

Abonați-vă la „Gazeta Antirevizionistă” și recomandați-o noscușilor D-voastră.

V'ați putut convinge că-i o gazetă unică și indispensabilă cărui român.

Restanțierii să nu uite să-și facă față de ea datoria, achitându-și abonamentul.